

BETÆNKNING

afgivet af Udvalget for Forretningsordenen

vedrørende

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Inatsisartut anmoder Formandskabet for Inatsisartut om at fremsætte forslag til ændring af Forretningsorden for Inatsisartut, hvorved det fastsættes, at enhver udgift, som afholdes af Inatsisartut og dets administration er omfattet af offentlighed, og at enhver således har ret til at gøre sig bekendt hermed.

(Fremsat af Randi Vestergaard Evaldsen, Demokraterne)

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Lars-Emil Johansen, Siumut, formand

Inatsisartutmedlem Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartutmedlem Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartutmedlem Justus Hansen, Demokraterne

Inatsisartutmedlem Nikolaj Jeremiassen, Siumut

Inatsisartutmedlem Steen Lyngø, Atassut

Inatsisartutmedlem Anthon Frederiksen, Partii Naleraq

Indledning

Forslaget blev efter førstebehandlingen den 28. april henvist til behandling i Udvalget for Forretningsordenen. Med nærværende betænkning fremlægger udvalget sit supplerende og uddybende bidrag til Inatsisartuts beslutningsgrundlag.

Forslagets overordnede indhold og formål

Det foreslås, at Formandskabet pålægges at fremsætte et forslag til ændring af Inatsisartuts Forretningsorden, hvorefter enhver udgift, som afholdes af Inatsisartut og Bureau for Inatsisartut er omfattet af offentlighed, således at enhver har ret til at gøre sig bekendt hermed.

1. behandling af forslaget i Inatsisartut

Der var generelt blandet opbakning til forslaget blandt ordførerne under førstebehandlingen.

Alle partier, undtagen Inuit Ataqatigiit, udtrykte således principielt opbakning til forslaget, idet flere ordførere dog påpegede, at en realisering ikke bør være for omkostningstung. Ligeledes sås behov for at kunne undtage person- eller virksomhedsfølsomme oplysninger. Derudover fandt flere ordførere anledning til at påpege, at der via Inatsisartuts årsberetning allerede stilles ret detaljerede oplysninger om Inatsisartuts økonomi til rådighed for offentligheden, hvorved behovet for forslagets realisering ansås begrænset.

Inuit Ataqatigiit ønskede nærmere oplysninger om forslagsstillers begrundelser, før en holdning til forslaget kunne tilkendegives.

Der forelå et uddybende svarnotat fra Formandskabet for Inatsisartut.

Udvalgets behandling af forslaget

Offentlighedslovens bestemmelser

Under forslagets førstebehandling henvistes flere gange til offentlighedslovens bestemmelser om aktindsigt som normgivende for nærværende forslag.¹ Som bekendt omfatter offentlighedsloven ikke Inatsisartut og Inatsisartuts institutioner, og offentlighedsloven ville kun med stor vanskelighed i det hele taget kunne anvendes i fh.t. Inatsisartut og Inatsisartuts institutioner, med mindre en række undtagelser, som følger af den politiske virkeligheds naturlige behov for fortrolighed, blev indføjjet i loven. Også af særlig betydning i denne sammenhæng må nævnes, at offentlighedsloven er udformet med henblik på myndigheder, der træffer afgørelser i fh.t. borgerne, som derfor med loven skal tilsikres visse rettigheder. Inatsisartuts opgave er imidlertid at vedtage lovgivning, men netop ikke at træffe afgørelser i personsager.

Offentlighedsloven er som instrument således ikke udformet i en form, der gør den egnet til at omfatte Inatsisartut og tilhørende institutioner. Den tidligere danske offentlighedslov, som i vidt omfang svarer til den nugældende Landstingslov, omfattede heller ikke Folketinget og tilhørende institutioner.

Imødekommelse af anmodninger om nærmere indsigt i Inatsisartuts og de herunder hørende udvalgs samt Formandskabets forhold og udgifter generelt kan derfor i dag alene ske på ulovbestemt grundlag efter Formandskabets nærmere vurdering, og hvor dette i øvrigt kan finde sted under fornøden hensyntagen til den fortrolighed, der er en naturlig del af Inatsisartuts politiske arbejde.

Hvordan kan forslaget realiseres i praksis under hensyntagen til ressourceforbruget?

Flere ordførere gav under førstebehandlingen udtryk for bekymring for, hvorvidt forslagets

¹ Landstingslov nr. 9 af 1994-06-13 om Offentlighed i forvaltningen. Loven er senest ændret i 2001.

realisering vil være forbundet med omkostninger for administrationen.

Forslagsstiller angiver, at forslaget vil kunne imødekommes f.eks. ved, at alle Inatsisartuts udgiftsbilag offentliggøres løbende på Inatsisartuts hjemmeside, eller ved at der fastsættes en formaliseret ret til indsigt i de nævnte forhold, hvorefter sådanne anmodninger løbende vil skulle sagsbehandles af Formandskabet og/eller Inatsisartuts administration.

Inatsisartuts Økonomiafdeling håndterer i dag omkring 2.000 udgifts- og indtægtsbilag årligt. Hvis samtlige bilag skal indscannes og lægges ud på Inatsisartuts hjemmeside, vil dette kræve anvendelse af yderligere ressourcer i økonomiafdelingen. Herudover vil bilagene skulle lægges ud på en hjemmeside, eventuelt ledsaget af en forklarende tekst på grønlandsk og dansk, da langt de fleste udgiftsbilag i dag alene foreligger på ét sprog, typisk dansk, hvilket vil kræve en ikke ubetydelig yderligere ressourceanvendelse hos Bureauets webmaster. Der må herudover forudses behov for øgede ressourcer i et ukendt omfang til den øvrige del af administrationens besvarelse af de forskelligartede spørgsmål, som materialet vil kunne give anledning til. Det må sidst, men ikke mindst bemærkes, at enkelte udgiftsbilag vil kunne omfatte personlige oplysninger, som ikke bør komme til offentlighedens kendskab. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor der for medlemmer og/eller personale er afholdt helbredsrelaterede udgifter eller udgifter i forbindelse med nære familiemedlemmers alvorlig sygdom og/eller dødsfald. Det vil derfor være nødvendigt, at hvert enkelt udgiftsbilag vurderes med henblik på, om bilaget indeholder oplysninger, som bør være fortrolige, inden bilaget indscannes og offentliggøres. Det er derfor samlet ikke realistisk, at denne opgave vil kunne løftes indenfor de eksisterende ressourcer.

En sådan løbende offentliggørelse forekommer i det hele taget ikke som en farbar vej.

Det er vanskeligere at vurdere, hvorvidt det vil kræve yderligere administrative ressourcer, såfremt forslaget imødekommes ved indsættelse af en formaliseret ret til indsigt i de relevante udgiftsbilag, svarende til en egentlig aktindsigt. Som nævnt imødekommes langt de fleste sådanne anmodninger i dag som en del af de løbende arbejdsopgaver, og der sker i forbindelse hermed naturligt også en vurdering af, om bilagene indeholder person- og virksomhedsfølsomme oplysninger, men det kan ikke udelukkes, at optagelsen af en egentlig formaliseret bestemmelse i sig selv vil kunne være egnet til at øge mængden af ansøgninger og derved medføre et øget ressourceforbrug. Det bør ved samme lejlighed overvejes, hvem der konkret skal give meddelelse om de ønskede økonomiske oplysninger. Umiddelbart forekommer det mest hensigtsmæssigt, at denne opgave uddelegeres til administrationen, idet den løbende behandling af sådanne ansøgninger, som jfr. forslaget vil være uafviselige, ikke meningsfuldt bør belaste Formandskabet. Formandskabet vil herefter alene skulle tage stilling til sager af principiel betydning.

Hvad må en ny bestemmelse i forretningsordenen herefter tage højde for?

Såfremt forslaget vedtages kunne en mulig ny bestemmelse, der giver ret til indsigt i afholdte udgifter, optages som f.eks. en ny § 55a i Inatsisartuts Forretningsorden. Ved udformningen af en sådan bestemmelse ville det være relevant at overveje bl.a. følgende i det lovforberedende arbejde, idet det bemærkes, at nedenstående oversigt ikke kan anses som fyldestgørende:

I Bestemmelsens anvendelsesområde.

Forslagsstiller har angivet, at der alene ønskes skabt hjemmel til indsigt i Inatsisartuts og den tilhørende administrations udgifter. Ved den tilhørende administration forstås Bureau for Inatsisartut, men ikke Ombudsmanden for Inatsisartut. Udenfor falder endvidere offentlige myndigheder eller andre, som Bureau for Inatsisartut måtte have indgået samarbejde med.

Det ville skulle overvejes, hvorvidt hjemlen ønskes at omfatte egentlige bilag, eller blot specificerede oversigter over konkret afholdte udgifter efter ansøgers nærmere angivelse. Sidstnævnte forekommer umiddelbart som den mest ressourceoptimale løsning, men er næppe i alle tilfælde tilstrækkelig til fuldt ud at indfri hensigten bag forslaget; Nemlig at give offentligheden mulighed for indsigt i enhver udgift, som er afholdt, og dermed dels skabe tillid, dels fremme en ansvarlig anvendelse af midlerne.

Som udgangspunkt bør der af praktiske årsager alene være adgang til oplysninger om udgifter, som er afholdt indenfor en periode, hvor det for sagsbehandlingen nødvendige bilagsmateriale uden større besvær vil kunne fremskaffes. En grænse på ikke over 2 år tilbage i tiden forekommer umiddelbart passende.

Inatsisartuts og administrationens afgivelse af oplysninger til brug for offentlige myndigheder såsom skattemyndighederne, Grønlands Statistik, politi og retsvæsen vil ikke skulle berøres af bestemmelsen.

II. Undtagelser fra retten til indsigt.

Oplysninger om udgifter, der må anses som personfølsomme, og oplysninger om udgifter, der må betegnes som hørende under enkeltpersoners privatøkonomiske forhold, herunder lønforhold, bør undtages.

Adgangen til indsigt i afholdte udgifter skal kunne begrænses, i det omfang dette skønnes nødvendigt af hensyn til andre væsentlige samfundshensyn. § 13 i offentlighedsloven kan anses som vejledende i denne forbindelse.

Der bør endelig overvejes medtaget en generel undtagelsesbestemmelse, hvorefter Udvalget for Forretningsordenen alt efter forholdets natur, og alene hvor tungtvejende saglige hensyn taler herfor, gives myndighed til at beslutte, at konkrete udgiftsafholdelser ikke skal

undergives offentlighed. Det må i det lovforberedende arbejde dog overvejes, hvorvidt en sådan undtagelsesbestemmelse ville kunne virke undergravende for tilliden til ordningen.

III. Behandlingen og afgørelsen af ansøgninger om indsigt.

Det kan eventuelt angives, at Udvalget for Forretningsordenen kan fastsætte nærmere regler om adgangen til oplysninger om afholdte udgifter.

Anmodninger om indsigt i afholdte udgifter vil almindeligvis skulle behandles af Inatsisartuts administration, idet sager af principiel betydning vil kunne forelægges for Formandskabet.

Der bør ikke fastsættes en egentlig svarfrist for besvarelse af anmodninger om indsigt i afholdte udgifter. En sådan svarfrist kunne principielt være ønskelig, men erfaringsmæssigt vil anmodninger om meget omfattende oplysninger kunne være meget tidskrævende, hvorfor det alene findes hensigtsmæssigt, at afgørelser jfr. almindelig god sagsbehandlingsskik sker så hurtigt som muligt under hensyntagen til Inatsisartut og administrationens øvrige opgaveløsning.

Udvalgets afsluttende bemærkninger

Formandskabet har på indeværende samling fremsat et forslag til ændring af Forretningsordenen for Inatsisartut. Det ville have været ganske hensigtsmæssigt, at nærværende forslag var indgået i det forberedende arbejde op til forelæggelsen af denne lovpakke for Inatsisartut.

En realisering af nærværende forslag i form af et forslag til ændring af forretningsordenen er imidlertid ikke et ganske simpelt arbejde, og Inatsisartut bør heller ikke ved sin egen lovgivning i øvrigt hengive sig til lovsjusk.

Flertallet i Udvalget har vurderet, at fastsættelsen af en egentlig, formel adgang til indsigt i økonomiske oplysninger synes at kunne blive en ganske kompleks lovgivning, såfremt der skal tages de fornødne hensyn til privat- og virksomhedsfølsomme oplysninger.

Endvidere synes der at kunne blive tale om en ganske administrationskrævende lovgivning, hvilket ikke findes hensigtsmæssigt.

Flertallet i Udvalget er bekendt med, at Formandskabet på ulovbestemt grundlag og efter et konkret skøn kan yde aktindsigt i økonomiske oplysninger. Udvalget er bekendt med, at Formandskabet ofte har udnyttet denne mulighed. Udvalget ser på denne baggrund kun ganske begrænset behov for at iværksætte et større lovarbejde.

Samlet finder flertallet i Udvalget forslaget målsætning grundlæggende sympatisk, men nødsages grundet ovenstående forhold til at indstille forslaget til forkastelse.

Mindretalsudtalelse fra Demokraterne

Demokraterne er forundrede og skuffede over, at et flertal i Inatsisartut ikke ønsker at give befolkningen og pressen mulighed for at følge med i de økonomiske dispositioner, der bliver foretaget i Inatsisartut. Det er beskæmmende for demokratiet, at politikere og administration i Inatsisartut kan forvalte borgernes skatte kroner uden, at den enkelte borger har ret til at søge indsigt i, hvordan pengene bliver brugt. Demokraterne er fuldt ud bevidste om, at de overordnede tal bliver lagt frem i Inatsisartuts årsrapporter, men disse tal afslører intet om, hvorvidt pengene bliver brugt hensigtsmæssigt.

Demokraterne skal i den forbindelse henlede opmærksomheden på, at tidligere formand for Naalakkersuisut Aleqa Hammond netop blev nødt til at gå af, fordi bilag viste, at hun havde brugt penge på en uhensigtsmæssig måde og ladet skatteborgerne betale for eksempelvis sit eget forbrug af minibar. Oplysninger som denne kan kun komme frem i lyset såfremt offentligheden har en kontrolmulighed, og det er en sådan kontrolmulighed, som et flertal vælger at forkaste ved at forkaste nærværende forslag.

Nærværende betænkning er inde på forskellige årsager til, hvorfor forslaget er en dårlig idé. Disse årsager bærer dog præg af at være nogle meget dårlige undskyldninger. Eksempelvis mener Udvalget for Forretningsorden, at der er for store omkostninger forbundet ved lovgivningsarbejdet. Det siger sig selv, at en demokratisk kontrolinstans aldrig nogensinde må blive forkastet, fordi et udvalg mener, at vide at det ville blive for omkostningstungt at føre det ud i livet. Hvad er det dog for en udemokratisk tilgang til politik?

Det er endvidere en meget dårlig undskyldning, at det er komplekst at beskytte personfølsomme og virksomhedsfølsomme oplysninger. Hvis Udvalget for Forretningsorden virkelig er af den opfattelse, så kunne man jo søge inspiration hos Naalakkersuisut. Her behandler man ofte anmodninger om aktindsigt, og her er man faktisk fuldt ud i stand til at håndtere følsomme oplysninger. Det samme ville man naturligvis være i Inatsisartut.

Demokraterne er samlet set af den opfattelse, at et flertal i Udvalget for Forretningsorden ikke ønsker, at pressen og befolkningen får indsigt i, hvordan skatte kroner bliver forvaltet af politikere og administration. Det mener vi er rigtig ærgerligt.

Demokraterne indstiller på den baggrund forslaget til vedtagelse.

Udvalgets indstillinger

Et flertal i udvalget, bestående af repræsentanterne for Siumut, Inuit Ataqatigiit, Partii Naleraq og Atassut, indstiller forslaget til **forkastelse**.

Et mindretal i udvalget, bestående af repræsentanten for Demokraterne, indstiller forslaget til vedtagelse.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse, og under de i betænkningen anførte forudsætninger og forbehold, skal udvalget hermed overgive forslaget til 2. behandling.

(Formand)
